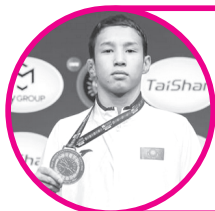

ЕНДІ ЖҰМЫС
АДАМДЫ ІЗДЕЙДІ

2

«МЕН МҰНДА ЖЕҢУ ҮШІН КЕЛДІМ»
ДЕГЕН ҰРАНМЕН АЛҒА ҰМТЫЛДЫМ»

4

№30 (770). 14 тамыз, 2026 жыл

Өзгені сынағанша, өзінді түзет!

ҚЫЗМЕТ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

www.kyzmet-gazeti.kz

Газет 2009 жылдың 19 маусымынан шыға бастады

ЖАҢА АУЫЛ

Түркістан облысы Сауран ауданында іргесін қалап жатқан бұл ауыл басқа облыстар қызыға қарап отырған еліміздегі ең ірі заманауи малшы ауылының жаңа үлгісі. Мал бордақыланатыны рас, бірақ кәдуілгі мал бордақылау кешендерден басты айырмашылығы – мұнда ондаған фермер бір жерде шоғырландырылмақшы. Қазірдің өзінде 30-ға жуық кәсіп иесі осы жобаға қатысып, өз шаруашылығын жүргізуге дайындалып жатыр.

Жаңа форматтағы фермерлер ауылында әр кәсіпкерге жеке аумақ, мал бордақылау алаңы, тұрғын үй және қажетті инфрақұрылым қарастырылған. Бір сөзбен айтқанда, болашақтың ауыл шаруашылығы моделі қалыптасуда.

Жобаның көлемі әзірге 40 гектар аумақты қамтиды. Мұнда 5 мың басқа арналған ірі қара мал бордақылау алаңы бар. Сонымен қатар малшыларға арналған тұрғын үйлер, өкімшілік-іскерлік орталық және басқа да қажетті нысандар салынуда. Иә, өңірде ірі мал шаруашылығы кешендері бар. Бірақ бұл жобаның бірегейлігі – бір кәсіпкердің ғана шаруашылығы емес, бірнеше фермердің бір жерде бірігіп, ортақ инфрақұрылыммен жұмыс істеуі.

Алдағы уақытта жаңа ауылда толық өндірістік цикл қалыптасып, мал өсіру, бордақылау, ет өндіру, өңдеу, дайын өнімді ішкі нарыққа шығару және экспорттау жолға қойылады. Ең бастысы – өндіріс қалдықтары да тиімді пайдаланылып, ысырап болмайды.

Жобаның тағы бір маңызды тұсы – фермерлер үшін ғана емес, олардың отбасы үшін де қолайлы орта қалыптастыру. Балаларды мектепке жеткізу, көлік мәселесі, тұрмыстық жағдайлар қарастырылып отыр.

Қазірдің өзінде бұл бастамаға басқа өңірлерден қызығушылық танытып жатқандар бар. Себебі ауыл шаруашылығын дамытуда тек мал санын көбейту емес, заманауи ұйымдас-тырылған өндірістік орта құру маңызды.

Өкімдік тарапынан инженерлік инфрақұрылым мәселелері шешіліп, жобаның толыққанды іске асуына жағдай жасалуда. Бұл – басқа аудандарда бар ет кәсібіне бәсекелес заманауи кешен, ауылдағы кәсіпкерлікті дамытудың, жаңа жұмыс орындарын ашудың және ет өндірісін арттырудың жаңа үлгісі.

Мира СҮЛЕЙМЕНОВА

Ғайни ҚҰДАЙБЕРГЕНОВА,
«Мақсат» қайырымдылық қорының
Шымкент қаласындағы филиалының директоры:

«АНА МЕН БАЛАНЫ ҚОРҒАНСЫЗ ҚАЛДЫРМАУ – БІЗДІҢ БАСТЫ МАҚСАТЫМЫЗ»

Қоғамдағы кез келген ауыр мәселенің шетін көріп тұрып, сырт қалу мүмкін емес. Әсіресе, тағдырдың жазған тауқыметін тартып, отбасындағы түсініспеушілік пен зорлық-зомбылықтың кесірінен тығырыққа тірелген аналар мен балаларға қол ұшын созу – бәрімізге ортақ міндет. Жыл сайын бұл бағытта атқарылып жатқан шаруалар аз емес. Елімізде әйелдердің құқығын қорғап қана қоймай, олардың ертеңгі күнге деген сенімін оятуға, басына түскен ауыр сынды бірге көтеруге бағытталған шаралар жүйелі түрде жүзеге асырылып келеді. Осындай игілікті істердің қатарында қиналған жанға пана болып жүрген арнайы қорлардың атқарып жатқан жұмысы айрықша маңызға ие.

Алматы қаласында бастау алған бұл қордың негізін қалап, игі іске ұйытқы болған елімізге белгілі продюсер Баян Мақсатқызы Алағезова болатын. Оның жүрегінен шыққан бұл ізгі идея талай уақыт бойы жан-жақты пісіп-жетіліп, нәтижесінде 2024 жылдың ақпан айында «Мақсат» қайырымдылық қоры болып құрылған еді. Бүгінде Алматыдағы бас кеңсесін Валентина Владимировна Сұлтанбаева басқарады.

Оның тікелей басшылығымен атқарылып жатқан кешенді жұмыстардың мән-маңызы мен бүгінгі тыныс-тіршілігі қандай? Біз қордың ішкі жұмысына жан-жақты үңіліп, «Мақсат» қайырымдылық қорының Шымкент қаласындағы филиалын басқаратын директор Ғайни Қойшыбайқызы Құдайбергеновамен кеңінен сұхбаттасқан едік.

ТӘЖІРИБЕЛІ МАМАНДАР ТОБЫ КЕШЕНДІ КӨМЕК КӨРСЕТИП КЕЛЕДІ

– Ғайни Қойшыбайқызы, қоғамда аналар мен балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселесі әрдайым өзекті. Осы орайда, «Мақсат» қайырымдылық қорының негізі қалай қаланды және Шымкенттегі филиалының жұмысы қалай жолға қойылды?

– Шынын айту керек, кейбір отбасылардағы түсініспеушілік пен қатыгездік жақындардың арасын алшақтатып, әйелдерді шарасыз күйге түсіріп жатады. Міне, осындай өмірдің ауыр сынақтарына тап болған жандарға қол ұшын созу мақсатында құрылған қордың игі істері бүгінде нақты нәтижесін беріп отыр.

(Жалғасы 3-бетте).

«ҚЫЗМЕТ» ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР. ИНДЕКС: 64295

ҚАЗАҚТЫҢ ТҰҢҒЫШ ФОТОГРАФЫ
КІМ ЕКЕНІН БІЛЕСІЗ БЕ?

6

ҮЙ, МАНСАП ӘЛДЕ САЯХАТ: ҚАЗІРГІ
ЖАСТАР НЕНІ АРМАНДАЙДЫ?

7

ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРЛЕРІНЕ ҚҰРМЕТ КӨРСЕТТІ

Мемлекет басшысы Ақорда төрінде өмір жолы өскелең ұрпаққа үлгі-өнеге болатын, ұлт мүддесі үшін қажырлы қызмет етіп, халықтың ықыласына бөленіп келе жатқан бір топ азаматқа құрмет көрсетті.

Атап айтқанда, көрнекті суретші, танымал өнер қайраткері Бәтима Зәуірбековаға «Отан» ордені, көрнекті әдебиеттанушы ғалым Тұрсын Жұртбайға I дәрежелі «Барыс» ордені, мемлекет қайраткері Александр Судынге II дәрежелі «Барыс» ордені табысталды. Белгілі актер, көрнекті театр режиссері Нұрқанат Жакыпбайға «Қазақстанның халық әртісі» атағы, ауыл шаруашылығы саласының ардагері Виктор Хильниченкоға «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» құрметті атағы берілді.

Мемлекет басшысы марапат иелерінің әрқайсының ел үшін сіңірген еңбегіне жеке-жеке тоқталды. Ұлттық мәдениетімізді дамыту жолында көп еңбек етіп, бейнелеу өнерінде қайталанбас қолтанбасымен ерекшеленген Бәтима Зәуірбекова туралы былай деді:

"Шығармашылығыңыз жоғары деңгейде мойындалып, Мемлекеттік сыйлықтың иегері болдыңыз. Халқымыздың тарихын, бітім-болмысын, ою-өрнегі мен салт-дәстүрін дәріптеуге баса мән бердіңіз. Сіздің туындыларыңыз Алматы және басқа да қалалардың әйгілі ғимараттарына көрік беріп тұр. Туындыларыңыз өз елімізбен қатар шет мемлекеттерде сақталған. Сіздің еңбектеріңізді әлемге белгілі мамандар өте жоғары бағалайды. Ұлттық өнер жолында салған дара жолыңыз жас буын азаматтары үшін тамаша үлгі-өнеге деп санаймын".

Қасым-Жомарт Тоқаев саналы ғұмырын ұлт руханиятын дамытуға арнап келе жатқан көрнекті ғалым, қарымды қаламгер Тұрсын Жұртбай төл тарихымыздың ақтандақ тұстарын зерттеп, халықтың сана-сезімін жаңғыртуға елеулі үлес қосқанын атап өтті.

"Абай Құнанбайұлының өмірі мен шығармашылығын терең зерттеп, жан-жақты дәріптеуге зор еңбек сіңірдіңіз. Абай – ұлттың рухани темірқазығы, өскелең ұрпақтың айнымас бағдары. Шын мәнінде, ұлы ойшылды тану – қазақты тану деген сөз. Сіз Мұхтар Әуезовтің және ұлт қайраткерлерінің мол мұрасы мен өнегелі өмірі туралы құнды ғылыми еңбектер жаздыңыз. Шоқтығы биік көркем шығармаларыңыз арқылы төл әдебиетіміздің құндылығын арттыра түстіңіз", – деді Мемлекет басшысы.

Президент сөзін түйіндей келе, қазір мемлекетіміздің жан-жақты жаңғыру жолына түсіп, елімізде түбегейлі өзгерістер жасалып жатқанына назар аударды.

"Ұлт тағдырын айқындайтын тарихи шешімдер қабылданды. Біз біртұтас қоғам болып жалпыұлттық референдум өткіздік, жаңа Конституциямызды қабылдадық. Азаматтарымыз жаңа Ата заңды бірауыздан қолдап, дауыс берді. Қазақта "Береке бастауы – бірлік" деген жақсы сөз бар. Біз ырысты ынтымағымызды сақтай білсек, еліміз де өсіп-өркендей береді. Көп ұзамай Қазақстан тарихында алғаш рет Құрылтай сайлауы өтеді. Бұл ел өміріндегі маңызды оқиға болмақ. Қазір науқан белсенді өтіп жатыр. Партиялар саяси мәдениеттің озық үлгісін көрсетіп келеді. Алдымызда өте жауапты кезең тұр. Ұлт болып ұйысып, бір ел болып жұмыла еңбек етеміз деп сенемін", – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

ЕНДІ ЖҰМЫС АДАМДЫ ІЗДЕЙДІ

Қазақстанда жұмыспен қамтудың цифрлық форматы енгізіліп жатыр. Бұл туралы Үкімет отырысында еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Асқарбек Ертаев мәлімдеді.

Жаңа модельдің негізгі қағидаты: адам жұмысты іздемейді, жұмыс адамды өзі табады. Жүйе жұмыс берушілердің өтініші негізінде жұмысқа мұқтаж азаматтарды автоматты түрде анықтайды. Содан кейін оларға eGov және Enbek.kz мобильді қосымшалары арқылы немесе 1414 нөмірінен тиісті хабарлама жіберіледі.

"Жасанды интеллект азаматтың жеке ерекшелігін ескеріп, өңір ішінде де, одан тыс жерде де жұмыс орындарын іріктейді. Сонымен қатар, азаматтарға оқыту курсынан өту және қайта даярлау, қоныс аудару мүмкіндігін ұсынады. Нәтижесінде азамат тұрақты жұмысқа орналасқанға дейін көмек көрсетіледі", – деп жазылған хабарламада.

Шілдеде бұл сервис Павлодар облысында

енгізілген. Жұмысқа орналастыру бойынша 39 мың хабарлама жіберілген. Бұл кезеңде өңірде 962 адам жұмысқа орналасқан.

Қыркүйекте бұл сервисті Маңғыстау облысында енгізу жоспарланып отыр. Жыл соңына дейін сервис еліміздің барлық 20 өңіріне енгізіледі.

270.00 ДЕКЛАРАЦИЯСЫ: 15 ҚЫРКҮЙЕККЕ ДЕЙІН НЕНІ КӨРСЕТУ КЕРЕК?

Қазақстандықтар 15 қыркүйекке дейін 2025 жылға арналған 270.00 нысаны бойынша табыстары мен мүлкі туралы декларация тапсыруы тиіс. Алматы қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті қандай активтерді көрсету қажет екенін еске салды.

270.00 нысаны дегеніміз не?

270.00 нысаны – бұл табыстар мен мүлік туралы жыл сайынғы декларация. Онда өткен жылы алынған табыстар, сатып алынған активтер және шетелдік шоттардағы қаражат қозғалысы көрсетіледі. Бұл ретте 250.00 нысаны жалпыға бірдей декларациялау жүйесіне кірген кезде бір-ақ рет тапсырылады. Онда алғашқы декларациялау кезіндегі активтер мен міндеттемелер тіркеледі. Егер 2025 жылы бұрын декларацияланған мүлікпен жаңа мәмілелер жасалмаса, оны 270.00 нысанында қайталап көрсетудің қажеті жоқ.

Салықты қашан төлеу керек?

2025 жылға арналған 270.00 нысанын тапсыру мерзімі 2026 жылғы 15 қыркүйекте аяқталады.

Егер декларация қорытындысы бойынша жеке табыс салығы есептелсе, оны 2026 жылғы 25 қыркүйекке дейін төлеу қажет.

Толық емес немесе дұрыс емес мәліметтерді алғаш рет ұсынғаны үшін де ескерту, ал қайталап бұзғаны үшін – 3 АЕК көлемінде айыппұл қарастырылған.

Қысқаша

Көрсетудің қажеті жоқ: Қазақстанда тіркелген жылжымайтын мүлік пен автокөліктер.

Көрсету қажет: шетелдегі жылжымайтын мүлік пен активтер, криптовалюта мен токендер, қалдығы 1000 АЕК-тен асатын шетелдік шоттар, сондай-ақ 2025 жылғы жиынтық құны 20 000 АЕК-тен асқан ірі сатып алулар.

ЖАҢА БАҚЫЛАУ ЖҮЙЕСІ: КАМЕРА АЛДЫНДА БАЯУЛАП, КЕЙІН ҚАЙТА ҮДЕТУ ЕНДІ КӨМЕКТЕСПЕЙДІ

Ақтөбе облысында көліктердің орташа жылдамдығын бақылайтын жаңа жол учаскесі іске қосылды. 10 тамыздан бастап жүйе Жайсаң – Ақтөбе – Қызылорда автожолындағы Ұлғайсын мен Қалыбай елді мекендерінің арасында жұмыс істейді.

Орташа жылдамдық қалай есептеледі?

Камералар көлікті бақыланатын жол учаскесінің басында және соңында тіркейді. Жүйе автомобильдің осы аралықты қанша уақытта жүріп өткенін есептеп, орташа жылдамдығын анықтайды. Яғни жүргізуші камераға жақындағанда ғана жылдамдықты төмендетіп, кейін қайта үдетсе, бұл тәсіл көмектеспейді. Егер бүкіл учаске бойынша орташа жылдамдық рұқсат етілген шектен асып кетсе, жүйе жол ережесінің бұзылғанын автоматты түрде тіркейді.

Полицияның мәліметінше, мұндай бақылаудың негізгі мақсаты – жүргізушілердің жылдамдық режимін камера тұрған жерде ғана емес, жолдың бүкіл бойында сақтауына ықпал ету. Сонымен қатар 10-12 тамыз аралығында

елімізде «Қауіпсіз жол» жедел-профилактикалық іс-шарасы өтіп жатыр. Іс-шара жол қозғалысы ережелерін бұзу деректерін азайтып, жол қауіпсіздігін арттыруға бағытталған.

Орташа жылдамдық тағы қай жолдарда бақыланады?

ІІМ мәліметінше, бүгінде орташа жылдамдықты бақылау жүйесі Қазақстанның бірнеше өңіріндегі автожолдарда жұмыс істейді. Абай облысында камералар Павлодар – Семей – Қалбатау тасжолының үш учаскесінде орнатылған. Ақмола облысында жүйе Астана – Павлодар және Астана – Щучинск жолдарында, ал Батыс Қазақстан облысында Орал – Саратов тасжолында жұмыс істейді.

Павлодар облысында орташа жылдамдық Астана – Павлодар, Павлодар – Омбы және Павлодар – Семей – Қалбатау жолдарында өлшенеді. Түркістан облысында камералар Шымкент – Қызылорда және Шымкент – Тараз бағыттарында, ал Қызылорда облысында Шымкент – Қызылорда тасжолының бір учаскесінде жұмыс істейді.

Бұдан бөлек, 10 шілдеден бастап Алматы – Қорғас, Көкшетау – Петропавл автожолдарында және Астана –

Теміртау тасжолының Аршалы – Ошақты учаскесінде орташа жылдамдықты өлшеу жүйесі іске қосылды. ІІМ дерегінше, 17 наурыз бен 23 шілде аралығында осы жол учаскелерінде жылдамдық режимін бұзудың 600 мыңнан астам дерегі анықталған.

Алдағы уақытта орташа жылдамдықты бақылау жүйесін жалпы ұзындығы шамамен 2,5 мың шақырым болатын тағы 14 ақылы жол учаскесінде іске қосу жоспарланып отыр.

◀ (Соңы. Басы 1-бетте).

Ал сол ауқымды жұмыстардың заңды жалғасы ретінде, 2026 жылдың маусым айынан бастап талай тағдырға араша түскен қордың Шымкент қаласындағы филиалы да қызметін бастады. Бүгінде Алматыдағы бас кеңсемен қатар, шымкенттік әріптестеріміз де бұл игі істі табысты жалғастырып келеді. Біздің көмегімізге жүгінетін әйелдер – жылдар бойы қорқынышпен өмір сүріп, психологиялық әрі материалдық тәуелділік жағдайында қайда барарын білмей тұйыққа тірелгендер. Осы орайда, біздің басты миссиямыз – оларға «сен жалғыз емессің» деген мызғымас сенім ұялатып, зорлық-зомбылықсыз, бейбіт өмір сүруге толық жағдай жасау, өзіне деген сенімін қалпына келтіріп, балаларымен бірге жаңа парақтан өмір бастауына жан-жақты қолдау көрсету.

– Қорға келген азаматшаларға нақты қандай көмек көрсетіледі? Мұндағы мамандардың жұмысы қалай ұйымдастырылған?

– Бізде өз ісінің кәсіби мамандары – әлеуметтік қызметкерлер, психологтар, заң-

Ғайни ҚҰДАЙБЕРГЕНОВА,
«Мақсат» қайырымдылық қорының
Шымкент қаласындағы филиалының директоры:

алаңсыз, бақытты ғұмыр кешіп жатырмын. Бұл қор маған тек уақытша пана ғана емес, жарқын болашаққа деген шексіз үміт сыйлады. Маған жаңа өмір бастауға мүмкіндік беріп, қол ұшын созғаны үшін «Мақсат» қайырымдылық қорының ұжымына және Баян Мақсатқызы Алагузоваға шын жүректен алғысымды білдіремін.

«ҚОҒАМ БОЛЫП ҚОЛДАСАҚ, ҚИЫНДЫҚТЫҢ БӘРІ АРТТА ҚАЛАДЫ»

Аналардың жүрегіндегі шерлі мұңды ұғып, олардың тағдырына жаны ашыған Шымкент қаласындағы филиал директоры Ғайни Қойшыбайқызымен әңгімемізді одан әрі жалғастырып, көкейде жүрген кезекті сауалымызды жолдаған едік.

– Ана мен баланың қауіпсіздігі мен құқығын қорғауды қамтамасыз ету жолында алдағы уақытта қандай жаңа өзгерістер мен тетіктер іске қосылмақ?

– Біздің барлық атқарып жатқан іс-әрекеттеріміздің түпкі төркіні мен мақсаты –

«АНА МЕН БАЛАНЫ ҚОРҒАНСЫЗ ҚАЛДЫРМАУ – БІЗДІҢ БАСТЫ МАҚСАТЫМЫЗ»

герлер, фельдшер, тәрбиешілер, бухгалтерлер және әкімшілік қызметкерлерден құралған 21 маманнан тұратын тәжірибелі ұжым жан аямай еңбек етеді. Қор әйелдерге әлеуметтік, психологиялық, құқықтық және медициналық бағыттар бойынша кешенді түрде көмек көрсетеді. Мұнда келген соң аналарды қиындықпен жалғыз бетпе-бет қалдыруға жол бермейміз. Әрбір әйелмен мамандар жеке жұмыс жүргізеді. Әлеуметтік қызметкер қажеттіліктерін жан-жақты бағалап, оңалу кезеңінің барлық сатысында сүйемелдейді. Сонымен қатар, жеке басын қуаландыратын құжаттары жоғалған немесе түрлі қиындыққа тап болған азаматшаларға құқықтық тұрғыдан қолдау көрсетіледі. Атап айтқанда, тиісті рәсімдерді жүзеге асыруға, мемлекеттік қызметтерді алуға және заңды түрде тиесілі жәрдемақы алуға жан-жақты жәрдемдеседі. Фельдшер денсаулығына қатысты мәселелер бойынша бағыт-бағдар беріп, қажетті медициналық көмек алуына тікелей ықпал етеді. Егер әйелге балаларымен бірге үйінде қалу қауіпті болса немесе баратын жері мүлде болмаса, кешенді қолдау бағдарламасы аясында уақытша қауіпсіз баспанамен қамтамасыз етеміз. Үстіне киетін киімі, ішетін ыстық тамағы, балаларының тұрмыстық жағдайы – бәрі біздің қатаң бақылауымызда болады.

– Құрылған күннен бері қанша адамға көмектесе алдыңыздар? Жалпы қорға жүгінетін жандардың жағдайы қандай?

– «Мақсат» қайырымдылық қоры құрылған күннен бастап бүгінгі күнге дейін 532 адамға (оның ішінде 171 әйел және 361 бала бар) кешенді түрде қолдау көрсетті. Ал Шымкент қаласындағы филиалымыздың өзінде 18 ана мен 39 бала қажетті қызмет пен көмек алды. Қорға негізінен тұрмыстық зорлық-зомбылыққа ұшыраған, жұбайынан немесе отбасының басқа да мүшелері тарапынан қысым мен зомбылық көрген әйелдер келеді. Көпшілігі ұзақ уақыт бойы қорқыныш пен үрей құшағында өмір сүріп, психологиялық әрі материалдық жағынан күйеуіне немесе жақындарына толықтай тәуелді болып қалған, өз құқықтарын білмей дағдарып, өмірін өз бетінше өзгерте алмайтын жағдайдағы жандар.

КҮРДЕЛІ КЕЗЕҢДЕРДЕН ӨТУДЕ ПСИХОЛОГТАРДЫҢ КӨМЕГІ КӨП

Әйелдердің ішкі жан дүниесін түсініп, олардың санасындағы қорқыныш пен үрейді сейілтуді үлкен кәсіби біліктілік пен төзімді талап етеді. Сырт көз байқай бермейтін терең психологиялық жараларды емдейтін мамандар мен тағдыр тәлкегін бастан кешкен аналардың шынайы әңгімесі бұл мәселенің қаншалықты маңызды екенін айқын көрсетеді.

– Біздің көмегімізге жүгінетін әйелдердің көбі өзін толықтай жоғалтып алған, еш жер-

ден қайыр таппаған, дәрменсіз күйде келеді, – дейді қордың психологы Баян Санпова.

– Олардың бойында қорқыныш, кінә сезімі, мазасыздық және тұрақты эмоционалдық қажу жағдайы басым болады. Көпшілігі күйеуіне моральдік әрі материалдық тұрғыда кіріптар болғандықтан, өз бетімен бір қадам жасауға жүрексінеді. Біз жұмыс барысында әртүрлі психологиялық мәселелерді түбегейлі шешуге арналған «Genesis» экпресс-психотерапиялық әдісін және полимодальды психология тәсілдерін тиімді қолданамыз. Бұл әр әйелдің жеке ерекшелігіне сай сапалы көмек көрсетуге, жүрегіне жол табуға мүмкіндік береді. Психологтың, әлеуметтік қызметкердің, заңгердің және басқа да мамандардың бірлескен үйлесімді жұмысының арқасында ғана әйел әлсіздік пен шектеулі теріс көзқарастардан арылып, өз өмірін жаңадан жасай бастайды. Әйел адамға өзіне деген жоғалған сенімділікті қайта табу үшін білікті психологпен жүргізілген терапия, жаңа мамандық меңгеру, жұмысқа орналасу, алғашқы тапқан өз жалақысы, жеке шекарасын қорғай білу және өзі сияқты тағдырды бастан өткерген басқа әйелдердің қолдауы ауадай қажет.

Осы орайда психолог маман Баян Файзуллақызы өзінің тәжірибесінен жүректі тебіренерлік нақты бір мысал келтірді:

– Біздің қамқорлығымыздағы бір ана ұзақ жылдар бойы есірткіге тәуелді күйеуімен бірге өте ауыр жағдайда өмір сүрген. Үш баланы тәрбиелеп отыр, олардың ішінде бір баланың денсаулығында мүгедектік бойынша кінәраты бар. Қорға алғаш келген кезде көзінде мұңы мен үрейі басым, ертеңгі күннен үміті үзіліп, қатты қажыған күйде болатын. Қордың кешенді қолдауының арқасында ол қауіпсіз баспанаға орналасып, құжаттары реттелді. Психологтар жан-жарасын емдесе, әлеуметтік қызметкерлер оның жоғары оқу орнындағы аяқсыз қалған оқуын қайта жалғастыруға және жұмысқа орналастуға жан-жақты көмектесті. Қазір әлгі ана өз алдына жеке өмір сүріп, тұрақты жұмыс істеп жатыр. Тіпті баласының әкесімен және бұрынғы жұбайының туыстарымен де дұрыс байланыс орнатып, қарым-қатынасын қалпына келтірді. Қазіргі таңда ол балаларын өзі тәрбиелеп, адал еңбегімен күн көріп, сонымен қатар қорға көмек сұрап келген басқа да жас әйелдерге өз тәжірибесі арқылы үлкен қолдау көрсетіп, үлгі болып жүр.

Өмірдің ащы соққысын көріп, отбасындағы қатыгездік пен ауыр сыннан сүрінбей өткен аналардың бірі өткен күндерін көзіне жас алып, толқып еске алады:

– Мен бұл қор туралы интернеттен және әлеуметтік қызметтер арқылы білдім, – дейді ол күрсініп.

– Өмірім тығырыққа тіреліп, отбасылық ауыр сындарды жалғыз өзім еңсере алмай-

тынымды түсінген соң көмек сұрауға шешім қабылдадым. Үйдегі қысым, балалардың болашағы үшін деген үрей мен қорқыныш жанымды жегідей жеді. Маған ол кезде өте қорқынышты болды. Ұят, үрей мен ертеңгі күннің белгісіздігі сезімі қатар жүрді. Балаларымды жалғыз қалай асыраймын, қалай өмір сүремін деп тіпті тіршіліктен түңіліп кеткен едім. Басында көмек сұрауға барудың өзіне жүрегім дауаламай, қатты қорыққаным әлі есімде. Кейіннен жансарайымдағы аласапыран сезімдерді жеңіп, қордан көмек сұрап келдім. Мұнда маған ешкім «сен кінәлісің» деп дауыс көтерген жоқ, ешкім айыптамады. Керісінше, басымнан өткен ауыр жағдайды ақтарыла айтып берген соң, бәрі мейіріммен қарап, түсіністік танытты.

Мен сол жерде алғаш рет өзімді қауіпсіз сезініп, шынайы жанашырлық пен үміт таптым. Қор мамандары менің құқықтарымды рәсімдеуге қол ұшын созды. Осылайша басымнан өткерген ауыр жағдайдан шығуыма және өзіме деген сенімді қайта табуыма көмектесті. Бүгінде мен жаңа өмір бастауға еш қорықпаймын. Өмірім түбегейлі жақсы жаққа өзгерді. Мамандардың бірлескен еңбегінің арқасында жылдар бойы шешілмей келген мәселелерім біртіндеп шешіле бастады. Бірнеше айдың ішінде тұрақты жұмыс тауып, отбасылық тұрақтылық пен болашаққа деген нық сенімге ие болдым. Бүгінде балаларымның жанында

ана мен баланың құқығын қорғауға, олардың бұзылған заңды мүдделерін толықтай қалпына келтіруге келіп тіреледі. Психологиялық күйзеліске түскен аналар көбінесе өз құқықтарымен қатар өз балаларының да заңды мүдделерін қорғай алмай, шарасыздық шырмауына түсіп жатады. Сондықтан алдағы уақытта кәсіби заңгерлеріміздің тікелей көмегімен ана мен баланың құқықтық сауаттылығын арттыру курстарын күшейтіп, олардың әрбір қадамын заң аясында мықты қорғауды басты назарға аламыз. Қордың басты жобасы – тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккен әйелдерге кешенді түрде көмек көрсету. Алдағы жылдары осы бағдарламамызды одан әрі жетілдіріп, көмек көрсету мүмкіндіктерін кеңейтуді және тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу жұмыстарына қоғамды, жұртшылықты кеңінен тартуды жоспарлап отырмыз. Өйткені әрбір баланың әлеуметтік тұрғыдан

қорғалуы, анасының қасында толыққанды, қауіпсіз ортада бақытты өмір сүруі – біз үшін аса маңызды міндет. Сондықтан ана мен баланың құқығы толық сақталып, әрбір шаңырақта тыныштық пен түсіністік орнағанда ғана қоғамның іргесі мықты болып, болашағымыз жарқын болмақ.

– Келелі сұхбатыңызға көп рақмет! Аналардың жүрегі қуанышқа толып, балалардың балалық шағы қауіпсіз әрі бақытты болсын!

Сұхбаттасқан
 Әлия ӘУЕСБЕКОВА

16 тамыз – Спорт күні

Тамыз айының үшінші жексенбісінде аталып өтетін Спорт күні мерекесі биыл Түркістан облысында ерекше мазмұнмен, кең ауқымда насихатталуда. Киелі өңірде бұқаралық спортты дамыту, салауатты өмір салтын қалыптастыру және жас буынды отансүйгіштік рухта тәрбиелеу бағытында жүйелі жұмыстар атқарылып келеді. Облыс көлемінде балалар мен жасөспірімдер спорт мектептерінің жұмысы жанданып, ауыл-ауылда шағын спорт алаңдарының бой көтеруі, түрлі турнирлердің ұйымдастырылуы жас таланттарға үлкен жол ашуда.

Осындай ауқымды жұмыстар мен өңірдегі спорттың даму қарқынының нақты жемісі ретінде таяуда Төлеби ауданы, Ақайдар ауылының тумасы Бақдәулет Ағабектің әлемдік аренадағы жетістігін мақтанышпен айтуға болады. Ол Өзірбайжан астанасы Баку қаласында өткен U17 әлем чемпионатында еркін күрестен 48 келі салмақта топ жарып, күллі қазақ елінің мерейін үстем етті. Қарапайым ауыл мектебінен басталған бұл жеңіс – бүкіл Түркістан облысы спортшыларына үлкен үлгі, саңлақтарға көрсетілген қолдаудың айқын көрінісі.

Сүйінші хабарды ести сала бізде жас балуанмен кездесіп, сұхбат алуға асыққанбыз. Бақдәулет ашық-жарқын бозбала екен. Боз кілемдегі әрбір сәтті, жүрегін тербеген сезімдері мен алға қойған асқақ армандарын ақтарыла әңгімеледі. Спорттағы әлем шыңын бағындырған сәттегі жан тебіренісі мен арпалысқа толы жаттығу жұмыстары жас чемпионның парасатты адам болып қалыптасып келе жатқаны айқын аңғартты.

«Әлем чемпионы атанғанымда бұл жеңісті ең алдымен ата-анам, отбасыма, бапкерлеріме және маған сенген барша жан-дарға арнадым. Әр жеңістің артында үлкен еңбек пен қажырлы қолдау жатыр. Сондықтан бұл – тек менің ғана емес, мені қолдаған барша жандардың ортақ жеңісі. Шаршаған сәттерде басты күш туған елімнің сенімі болды. Қанша шаршасам да, артқа шегінуге қақым жоқ екенін түсініп, «Мен мұнда жеңу үшін келдім» деген ұранмен алға ұмтылдым. Бозкілемге шығар алдында аздап толқу болғаны рас, бірақ татамиге табан тірегенде артық ойды санадан сызып тастап, тек өз дайындығыма сендім», – дейді жас балуан.

Бала күнгі арманы мен бүгінгі саналы қадамдарын таразылаған жас спортшы өткен мен бүгіннің сабақтастығын терең ұғынады. Кішкентай кезінде тек күресіп, жеңіске жетуді ғана армандайтын жеткіншек бүгінде әрбір жетістіктің артында қатаң тәртіп пен жауапкершілік тұрғанын жақсы түсінеді. Жаттығу мен оқуды қатар алып жүрген зерделі жас математика пәніне жүйріктігімен де мектеп қабырғасында ерекшеленген еді. Бүгінде имандылыққа бет бұрып, намаз оқып, уақытын тиімді пайдалана білетін жас спортшы өз бос уақыты туралы да бөлісті:

«Бос уақытым көбіне тыныштықта, отбасыммен және жақын достарыммен өткізумен өтеді. Кейде музыка тындап, бой сергітіп, демалғанды ұнатамын. Бірақ спорт пен күнделікті қатаң режим әрқашан өмірімнің басты бөлігі болып қала береді. Уақытымды текке жібермеуге тырысамын», – дейді ол.

Спорт жолы әрдайым жеңіс пен қуаныштан ғана тұрмайтыны анық. Бозкілемдегі ауыр белдесулер, салмақ куудың машақаты, кейде тіпті күтпеген сәтсіздіктер мен қажытатын жаттығулар спортшының иығына үлкен салмақ түсірері хақ. Осындай ауыр соқпақтар мен қиын сәттерді еске алған чемпион жанкешті еңбектің қадірін терең түсінетінін жеткізді. Күнделікті қатаң режим мен тынымсыз дайындықтан шаршаған кезде ол өзін қалай жігерлендіретінін айтты:

«Ондай сәттерде өзіммен көп сөйлесуге, уайымға салынуға уақытым да жоқ. Тек бапкердің берген нұсқауларын мұқият тындап, өз дайындығыма қалқасыз сенемін. Іштей өзіме: «Сен бұған дейін де талай қиындық пен сыннан сүрінбей өттің, бұл кедергіні де жеңе аласың» деп қайрат беремін. Өскен ортам, туған жерім мен қарапайым отбасылық тәрбие маған еңбек пен жауапкершіліктің қадірін ерте ұғындырды. Әкем әрқашан: «Қажымұқан атаның, Жақсылық Үшкемпіровтің күшін берсін!» – деп ақ батасын беріп отырса, анам да әрқашан: «Жолың ақ болсын, балам!» – деп жүрекжарды

Бақдәулет АҒАБЕК,
жас балуан, еркін күрестен
әлем чемпионы:

«МЕН МҰНДА ЖЕҢУ ҮШІН КЕЛДІМ»

тілегін айтып, алаңдаушылығын білдіріп тұрады. Сол әке батасы мен анамның ақ жол тілеген ізгі ниеті, туған елімнің сенімі маған ерекше күш сыйлайды», – дейді Бақдәулет.

Ұлттық күрес пен әлемдік классикалық күрестің әдістерін ұштастыру туралы ой қозғаған ол бұл бағытта үлкен мүмкіндіктер барын атап өтті. Өмірдегі немесе спорттағы басты қағидасы пен алдағы мақсаттары туралы айта келе, ол өз ойын былайша сабақтайды:

«Кішкентай Бақдәулет тек жеңісті армандайтын еді, ал қазіргі Бақдәулет бұл биіктің артында темірдей тәртіп пен маңдай тер жатқанын анық түсінеді. Өмірде де, спортта да басты қағидам – ешқашан берілмеу. Қандай қиындық немесе сәтсіздік болса да, одан дұрыс сабақ алып, қайтадан қарқынды жұмыс істеу керек. «Еңбек етсең, нәтиже міндетті түрде келеді» деп өзімді үнемі қайраймын. Чемпион атанғандағы сезімді сөзбен айтып жеткізу мүмкін емес. Жетістікке жеткен соң басым айналып, адамдығымнан айныған емеспін; басты қағидам – адам болып қалу, өйткені бәрінен адамгершілік биік тұруы тиіс. Алдағы уақытта жастар арасында да, ересектер арасында да әлемдік аренада елдің көк туын желбіретуді басты мақсат етіп қойдым. Ең үлкен арманым – Олимпиада чемпионы атану. Болашақта өзімнен кейінгі білім іздеген жастарға дұрыс жол көрсетіп, өз тәжірибеммен бөліскім келеді. Спортқа келген балаларға мотивация берсем деймін. Бақдәулеттің есімі тек чемпиондығымен ғана емес, кейінгі ұрпаққа қалдырар өнегелі еңбегімен де есте қалса екен деймін», – дейді чемпион.

ОТБАСЫНЫҢ ҚОЛДАУЫ ОРТАҚ МАҚТАНЫШ

Жас балуанның осындай қажырлы еңбегі мен асқақ армандарының артында ең алдымен тұтас бір отбасының маңдай тері

мен шексіз қамқорлығы жатыр. Төлеби ауданының Ақайдар ауылында қара шаңырақтың түтінін түзу тұтетіп, бүгінде төрт бала тәрбиелеп отырған Меруерт Оразбайқызының аналық жүрекжарды сыры бұл жетістіктің қадірін тіпті тереңдете түседі.

– «Бақдәулет кішкентайынан өте алғыр, ширақ, тазалыққа құмар болды. Ойыншықтарын әрқашан ұқыпты жинап жүретін. Көшеде балалармен ойнаса да, футбол тепсе де «Мен бірінші боламын» деп әрдайым көшбасшылыққа ұмтылатын. Оның алғашқы жарыс жолы 2015 жылы ауылдағы «Ару-Әсем» балабақшасы ашылған кездегі «Денсаулық – біздің досымыз» атты сайыстан бастау алды. Бес жасар балам асық ату, арқан тарту және жүгіруден қарсыластарын шаң қақтырып, бірінші орынды жеңіп алды. Тәрбиешілерінің «Апай, балаңыз чемпион болды!» деп сүйінші сұрауы оның спорт жолындағы алғашқы алтын тұғыры еді.» – деп еске алады ардақты ана толқыныспен.

Анасының айтуынша, мектеп қабырғасында жүргенде де оның зейіні мен білімге деген құштарлығы ерекше болған. Бастауыш ұстазы Аманкүл Жолдықаракызы оның сабақты қабылдау қабілеті жоғары, зейіні мықты, энергиясы тасып тұратын зерек оқушы екенін жиі айтатын. Математиканы жаны сүйіп, олимпиадалардан жүлделі оралған жасөспірім алтыншы сыныпқа дейін туған ауылында үздік оқып, қызыл куәлікпен бітірген. Мектептегі сабақпен қатар Леңгір қаласындағы «Байтемір» спорт кешенінде бапкер Мықтыбек Куашовтың қол астында еркін күрестен жаттығуын бір сәт те тоқтатпаған.

Күрес залындағы табанды еңбек өз нәти-

жыды, – деп ақтарылады Меруерт Оразбайқызы. – Бес жүздей баланың ортасы, үлкен қала, спорттың ауыр түрі... «Бір жерін жарақаттап алмас па екен, жат ортаға сіңісіп кете ала ма?» деген сары уайым болды. Бірақ бапкерлер мен ауылдас ағаларының қолдауының арқасында балам ол жаққа лезде бауыр басып кетті».

Расында да, колледжге бара сала ортаға тез сіңіскен Бақдәулеттің тәртібі мен сабақ үлгерімінің жақсы екенін ұстаздары мен тәрбиешілері үнемі мақтанышпен жеткізіп отырады. Уақытын тиімді пайдаланып, имандылыққа бет бұрып, намаз оқып, спорт пен тәртіпті қатар алып жүрген жас спортшының бұл қасиеті ата-анасын ерекше қуантады.

– «Баламның әлем чемпионы атанған сәттегі жүректегі қуанышымды сөзбен айтып жеткізе алмаймын. Жарыстан келгенде ағайын-туыс, көрші-қолаң жиналып, ыстық ас беріп, шөлшек пісіріп қарсы аламыз. Дие-тада болса да, ана жүрегі еттен ауыз тигіз-

бей қоймайды ғой. Баламның бұл жеңісі – күллі қазақ елінің мақтанышы. Балам, жолың әрдайым ашық болып, алар асуларың биіктей берсін, тіл-көзден аман бол!» – дейді анасы.

Бақдәулеттің спорттағы әрбір қадамы оңайлықпен келген жоқ. Жаттығу мен оқуды қатар алып жүрген жас балуанның бала күнінен бастап шыңдалу жолы, табандылығы мен ерік-жігері – талай жасқа үлгі боларлық ерлік. Оны анасы Меруерт Оразбайқызы былай деп тебірене еске алады:

– «Балам спортты, әсіресе еркін күресті шексіз жақсы көреді. Алғаш Ленгір қаласындағы «Байтемір» спорт кешеніне барарда сыныптастарын да қасына ертіп: «Жүріңдер, менімен бірге. Осындай жаттығу залы ашылды, қатысамыз», – деп шақырған еді. Бастапқыда барған балалардың бәрі бір-екі апта қатысып жүріп, кейін спортты тастап кетті. Себебі күніне екі мезгіл жаттығу мен сабақты қатар алып жүру оңай емес, қиындыққа шыдамады. Ал менің балам оны тастамады, бәрін ары қарай алып кетті. Өз ерік-жігерімен барлық ауыртпалыққа, жарақаттарға төтеп берді.

Кейде жаттығудан денесі көгеріп келгенін көріп: «Қап, мына жерінді жарақаттап алыпсың ғой» десем, ол: «Анашым, ештеңе етпейді. Спорт болған соң солай болады ғой, жазылады» деп күлімсіреп жүре беретін. Өзі сүйіп тандаған жолы болғандықтан, «балалық шағын ұрлап жатырмын» деп ешқашан ойламадым. О бастан көше кезіп, бос жүргенді немесе той-думанға барғанды ұнатпайды. «Анашым, бармаймын, өздеріңіз барып келе беріңіздер» дейді. Сыныптастары ауылға келгенде ғана дәмханаға барып қайтады, достары да оны әрдайым қолдап, сыйлап тұрады.

Спортта жүрген балалардың демалысы өте шектеулі. Басқа балалар үш ай жаз бойы демалса, бұлар жазғы маусымда да күнделікті жаттығуға қатысып, бір күн де қалдырмайды. Бала кезінде қызуы көтеріліп ауырып тұрғанда: «Демал, бармай-ақ қой» десем, «Жоқ, анашым, мен міндетті түрде қатысамын!» деп дәрісін ішіп алып, залға жүгіретін.

Кішкентайынан математикаға да өте жүйрік еді. Ақайдар мектебінде оқып жүргенде сынып жетекшісі: «Бұл баланы КазГУ-ге, математика мамандығына бергенде мықты ұстаз шығатын еді» деп өкініш білдіргені де бар. Бақдәулет спорт пен оқуды қатар алып жүріп, 9-сыныпты қызыл куәлікпен үздік бітірді. Қазір Алматыдағы Кәрік Ахметов атындағы олимпиада резервінің республикалық мамандандырылған мектеп-интернат-колледжінде білім алуда. Бұл оқу орнына 2022-2023 жылы Алматыда өткен «Niazbekov ligu» республикалық турнирінде 35 келі салмақта 2-орын алып, бапкерлердің көзіне түсіп қабылданған еді.

Алматыға кеткенде шаңырақта оның орны қатты білінді. Кейін үйрендік. Әкесі екеуміз әрдайым: «Балам, біз саған сенеміз.

БІЗДІҢ КЕЙІПКЕР

Спорт болған соң жеңіс пен жеңіліс қатар жүреді, ешқашан сағынды түсірме!» деп демеп отырамыз. Әлем чемпионатын теледидардан көріп отырып, 5 мемлекеттің балуанын 10:0 есебімен тізе бүктіріп финалға шыққанын көргендегі қуанышымызды сөзбен айтып жеткізу мүмкін емес. Финалда 36 секундта мерзімінен бұрын әлем чемпионы атанып, Қазақстанның әнұранын әлем көгінде шырқатқан сәт – он жылдық маңдай тер мен тынымсыз еңбектің ақталғанын паш етті. Осындай адал еңбегі мен отансүйгіштігі үшін баламмен әрқашан мақтанамыз!»

«Жалпы, мен патриотизм ұғымын былай түсінемін: тәрбиелеп отырған ұл-қыздарымыздың Отанға, қазақ еліне, білімге, таңдаған мамандығына жауапкершілікпен, үлкен ұқыптылықпен қарағаны – нағыз патриотизм сол деп білемін. Өз ерік-жігерімен осыны сезініп, қай сала болсын, мейлі спорт саласы болсын, жүрегіне тоқыған жастың туған еліне деген патриоттық сезімі де

ДЕГЕН ҰРАНМЕН АЛҒА ҰМТЫЛДЫМ»

шынайы оянады. Патриот болу дегеніміз – әрқашан биікте болып, ісімен көшбасшылық таныту. Асылық айтқаным емес, мен өз ұлымды нағыз патриот деп атар едім. Мектептегі ұстаздары да ылғи: «Бақдәулет, сен нағыз патриотсың!» – деп мақтап отырады – деп тебіренеді чемпионның анасы.

ӘКЕ ӨСИЕТІ ЖАС БАЛУАНДЫ ЕРЛІККЕ БАУЛИДЫ

«Әке көрген оқ жонар, ана көрген тон пішер» демекші, қазақтың қасиетті қара шаңырағынан түлеп ұшып, әлемді мойындатқан жас балуанның артында тұтас бір отбасының маңдай тері, тынымсыз еңбегі мен тағылымды тәрбиесі жатыр дедік әңгіме басында. Бозкілемде айланып асырып, қарсыласын шаң қаптырып, көк байрағымызды халықаралық аренада биікке желбіреткен жас чемпионның бұл жетістігі – жылдар бойғы қажырлы ізденіс пен шексіз қолдаудың жемісі дейді батыр ұлдың әкесі Елубаев Әлімжан Ағабекұлы. Әке жүрегінің тебіренісі, өмір жолының өрнектері және бала тәрбиесіне қатысты ата-бабамыздан келе жатқан қағидаттарды ұстануы оқырманды бей-жай қалдырмасы анық.

– «Таңертең жұмысқа барғанымда әріптестерім мен ауылдастарымның «Әлем чемпионының әкесі келе жатыр» деп шынайы ілтипат көрсетіп, қошемет білдіргені ерекше күйге бөледі. Қарапайым ата-ана үшін бұл баға жетпес бақыт, өлшеусіз мерей. Ұлымның финалдық белдесудегі әрбір қимылын, қарсыласын мерзімінен бұрын тізе бүктіріп, төреші оның қолын көтерген салтанатты сәтін экран арқылы тамашалап отырып, көзімнен қуаныш жасы еріксіз шықты. «Мен шынымен әлем чемпионының әкесімін бе?» деп өзіме сан мәрте сауал қойып, әлі күнге дейін бұл керемет сезімге толық сене алмайтындай күйдемін. Бұл – тек біздің отбасымыздың ғана емес, бүкіл елдің, қазақтың ортақ қуанышы, тәуелсіздік тарту еткен ұлы белестердің бірі. Осы бір сәтті көру үшін қаншама түнгі ұйқысыз күндер, маңдай тер мен баланың қажырлы еңбегі қажет болғанын тек жүрегіміз біледі.

«Әрбір қазақы шаңырақтың тірегі мен айбыны болған әке ретінде баланың саналы ержетіп, ел намысын қорғап нағыз азамат болуына дұрыс бағыт-бағдар беру – басты парызымыз. Нағыз отансүйгіштік пен елдік рух тек биік мінберлерден немесе ресми жиындарда айтылатын әдемі сөздер емес, ол күнделікті адал іс-әрекетпен, ішкі қайсарлықпен, өмірлік ұстаныммен және жауапкершілікпен өлшенеді. Шаршы алаңға шыққан әрбір жас балуан тек өз отбасының ғана емес, бүкіл бір мемлекеттің намысы қолында тұрғанын сезінуі керек. Әлем көріп отырған сайыста қасиетті көк байрақтың абыройын аркалап жүргенін жүрегімен терең сезінуі тиіс.

Шаршы алаңға шыққанда тек өзіңнің

ғана емес, артында тұтас бір халықтың, қасиетті көк байрақтың тұрғанын ұмытпа. Нағыз ерлік – қиын сәтте сасып қалмай, елдің абыройын биік ұстау. Күшінді мақтан тұтып әлсізге ешқашан әлімжеттік жасама, қайта сол қабілетінді, білегінің күшін туған жеріңнің мерейін үстем етуге, әділдікті қорғауға жұмса. Қарсыласың кім болса да сыйла, сыйластық – үлкен спорттың басты заңы, бірақ жеңісті ешқашан қолдан берме. Ел алдындағы жауапкершілік – әрбір азаматтың өлшеусіз қасиетті борышы».

Әлем чемпионының әкесі Әлімжан Ағабекұлы ұлының санасына патриоттық тәрбиені осылай сіңіргенін мақтанышпен жеткізеді. Туған жерге деген сүйіспеншілік пен елге деген шексіз құрмет – баланың бойындағы қайсар мінездің негізгі түпқазығы. Осындай ер азаматқа тән қатал талап пен әкелік терең мектептің арқасында жас балуан тек спорттың бозкілемінде ғана емес, өмірдің кез келген күрделі сынағында тайсалмайтын табандылық, ерекше төзімділік пен өр рух танытып келеді. Бала тәрбиесі – бір күндік немесе бір жылдық жұмыс емес, ол өмір бойы тоқтамайтын үздіксіз үрдіс.

БАРЛЫҚ БАҚЫТ ПЕН БІЛІМНІҢ КІЛТІ – КІТАПТА

Осындай үлкен белестерге жеткен ұрпақтың әкесінің өткен өмір жолына көз жүгіртсек, бәрі де маңдай термен, адал еңбекпен келгенін анық аңғарамыз. Кейіпкеріміз 1973 жылы 9 шілдеде Түркістан облысының Ақайдар ауылында дүниеге келген. Отбасында он ағайынды: 7 қыз, 3 ұл өсіп, ол баладан кенжесі болған. Көпбалалы отбасының таршылығы мен тірлігін көріп өскендіктен, өз балаларына әрдайым білім мен кітаптың маңызын жастайынан сіңіріп өсіргенін мақтанышпен жеткізеді. Мектепті бітірген соң құрылысшылар даярлайтын техникумға оқуға түсіп, оны тәмамдағаннан кейін Ақмола облысы, Целиноград

қаласында Отан алдындағы әскери борышын абыроймен өтеп келген.

Еңбек жолын Шымкент қаласындағы Фосфор зауытынан бастап, кейін туған өлкесі – Төлеби ауданында электрлік мамандығы бойынша он жылдан астам уақыт табанды түрде еңбек етіп келе жатыр. Адал жары Меруертпен 2006 жылы отау құрып, шаңырақ көтерген. Алланың берген рызығымен 2007 жылы тұңғышы Гаухар, 2009 жылы батыр балуан ұлы Бақдәулет, артынан 2013 жылы Балнұр және 2018 жылы

Бексұлтан атты перзенттері дүниеге келіп, бүгінде қара шаңырақтың түтінін түтетіп отыр. «Өмір адамға бір-ақ рет беріледі, барлық бақыт пен білім кітаптың ішінде» деп ұл-қыздарына үнемі өсиет айтып отырады.

Бақдәулеттің спорт пен оқуды қатар алып жүріп, мектепте оқып жүрген кезінде ауданда ұйымдастырылған «КітапХАН» кітап оқу сайысына белсене қатысып марапатталғаны және тоғызыншы сыныпты қызыл күзлікпен аяқтауы – оның жан-жақты білімді екенінің дәлелі.

АҚАЙДАРДАН БАСТАЛҒАН БАЛАЛЫҚ ҚАЙСАР МІНЕЗДІ ҚАЛЫПТАСТЫРДЫ

Жас балуанның кішкентайынан өмірге деген құштарлығы зор, әр іске аса жауапкершілікпен қарап, тиянақты болғанын ата-анасы ерекше ілтипатпен еске алады.

– Бақдәулет балабақшада жүргенде Абай ауылында ұлттық спорт пен халықтық ойын түрлерін ұлықтаған «Денсаулық – біздің досымыз» атты аудандық сайыста асық ату, арқан тарту мен жүгіруден қарсыластарына шаң қақтырып, топ жарды. Үйге келгенде сол алғашқы медалін сүйікті Гүлсара әжесінің мойнына барып тақты. Әжесі қуанып: «Құдай қаласа болашақта осындай медалдер ала бер, жетістіктерің жалғаса берсін!» – деп ақ батасын берді».

Оның ауылдан аудан орталығына қыстың қақаған бораны мен күннің күйдірген

ыстығына қарамастан, «Ағай ұрсады, жаттығудан қалуға болмайды» деп бір күн де қалмайтын қайсар мінезі өзінен кейінгі балаға үлгі. Оның жеңіс жолы былай өрілді. Кентау қаласындағы Бекзат Саттарханов атындағы балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінде өткен «Қала күніне» арналған ашық біріншілікте 23 келі салмақ дәрежесінде 1-орын алды. Одан кейін 2022-2023 жылдары Алматы қаласында өткен республикалық «Niazbekov ligasy» турнирінде жұлделі 2-орынды иеленді.

Бақдәулет демалыс күндері ауылға келгенде де қарап отырмай, інілері мен көрші балаларды жинап алып, өз бетінше жаттығу жасап, уақытын бос өткізбейді.

АЛМАТЫҒА САПАР ЖӘНЕ ҮЛКЕН СПОРТҚА БАСТАР АЛТЫН КӨПІР

Жас таланттың өмір жолындағы ең маңызды бетбұрыстардың бірі – оның оңтүстік астанамызға оқуға ауысуы болды. Алматыда өткен жарыстардың бірінде тәжірибелі бапкерлер Бақдәулеттің ерекше қабілеті мен табандылығын байқап, оны республикалық деңгейдегі спорт ордасына ауыстыруды ұсынды. Бұл жауапты қадамға әкесі белсене атсалысады:

– «Бапкерлері баламызды Алматыға оқуға ауыстырғалы жатырмыз. Келісім берсеңіздер, қажетті құжаттарыңызды жинап сонда тапсырыңыздар, деген соң жұмыстан сұранып, Алматыға бардық. Бізді екі жаттықтырушы қарсы алды. Балалар жүгіріп жүрген екен, жаттықтырушысы баламды көріп қуанып: «Саған да жеттік, енді сені біз баптамыз, алда бізді жеңістер күтіп тұр» деп баламды құшақтап бауырына басқанда сүйсініп қалдым.

Бақдәулеттің Кәрік Ахметов атындағы олимпиада резервінің республикалық мамандандырылған мектеп-интернат-колледжіне құжаттар тапсырылып, ресми түрде қабылданғаннан кейін жатақханаға орналастыру сәті де ерекше әсерге толы болды.

– «Жеңімпаз спортшылардың суреттерін көріп балама: «Алла жазса, мына жерде сенің де суретің ілінетін күн тусын. Сен де осындай биік белестерді бағындырып, әлем чемпионы болып, халықтың бетке ұстар азаматы атанып, жетістігіне куә болайық», – деп батамды бердім. Жатақханаға кірген кезде үлкен-кіші балалардың бәрі келіп баламмен арқа-жарқ болып амандасып, жөн сұрасып жатты. Шыны керек, баламның беделді екенін көріп, мерейім өсіп қалды».

ӘКЕ ҚАҒИДАТЫ – ӨМІРЛІК ҚҰНДЫЛЫҚ

Әлімжан Ағабекұлы ұлына өмірлік мәні бар құнды ақыл-кеңестерін айтып, дұрыс жол сілтеуден жалыққан емес.

– Балама ылғи: «Жаттығуларыңды тиянақты жасап жүр. Тек жақсы жағыннан көрін. Үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсетіп жүр. Даңғойлықтың буы ұрып кетпесін, әрдайым қарапайым әрі сыпайы бол! Қолыңнан келсе ешкімнен көмегіңді аяма және оны міндетсіңбе. Денсаулығыңды күт!» деп айтамын. Күреске апарар алдында немесе шаршы алаңға шығарда: «Балам, мықты бол! Күштімін деп өзгелерге ешқашан әлімжеттік жасап, күш көрсетпе. Сол мықты күшінді пайдалы бағытқа жұмса. Мықты-мықты адамдар әлі алдыңнан шығады, солардың бәрін айла-тәсілмен, ақылмен жеңуге тырыс. Ашуға, арзан дүниелерге бой алдырма, ашуды ақылға жеңдір, кешірімді әрі сабырлы бол!» – деп құлағына құйып отырамын, – дейді ол.

Мерейлі отбасының төріндегі әңгіме-міз осылай өрбіді. Баланың ата-ананың бақытты сәтін көруде бақыт сыйлайды екен. Жас балуанға біз де әрқашан жолың ашық болсын деп тіледік. Қазақ спортында парасатты, зияткер, зиялы бір тұлға қалыптасып келеді екен. Ол Бақдәулет Ағабеков!

Әлия ӘУЕСБЕКОВА

Фотоөнер тарихында фотографияны ойлап табушылар мен негізін салушылар қатарына Ж.Н.Ньепс, Л.Ж.М.Дагер (Франция) және У.Г.Ф.Толбот (Англия) сынды өнертапқыштар есімдері айтылады. Қазақстанда да фотоөнер XIX ғасырдың екінші жартысынан бастап дами бастады. Бірақ бұған дейін ішінара фотоға алғаш түсушілер қатарынан Жәңгір хан мен оның зайыбы Фатиманың (1840), Ш.Әлихановтың (1847), Құнанбай мен оның кіші әйелінің (1853) есімдері белгілі. Бұл фотолар кезінде әртүрлі тарихи басылым беттерінде жарияланғаны белгілі. Фотоөнер Қазақстанға арнайы сапармен келген Ресей және шетел фотографтарының күшімен жергілікті тұрғындардың өмірі мен тұрмысын бейнеледі, жеке адамдар мен отбасылық портреттер түрінде өріс алды. Сол кезеңде Орынбор, Омбы, Семей сияқты қалаларда жекеменшік фотосалондар мен фотопавильондар жұмыс істеді.

ҚАЗАҚТЫҢ ТҰҢҒЫШ ФОТОГРАФЫ КІМ ЕКЕНІН БІЛЕСІЗ БЕ?

Қазақтың тұңғыш кәсіби фотографы – Бөкей ханның шөбересі, белгілі ақын және ағартушы Шәңгерей Сейіткерейұлы Бөкеев (1847–1920). 1901 жылы Бөкей ордасының 100 жылдығы аталып өткенде Петерборға қонақ ретінде шақырылған Шәңгерей Бөкеев-ке Николай II патша барлық құрал-жабдықтарымен фотоаппарат сыйлаған.

Ол 5 жасқа келгенде әкесі қайтыс болып, шешесі Ермектің тәрбиесінде қалады. Әйтсе де ол жетімдік көрмейді. Әкесі Сейіткерейдің өлімі кейінгі отбасылық қасіреттердің басы еді. Бұл қайғылы оқиғалар оның дүниетанымына терең із қалдырып, ақындық шығармашылығында көрініс тапты. Ата дәулетінің арқасында жасынан оқып, ғылымға қолы жетеді. Астра-хандағы училищені бітіргеннен кейін, Орынбордағы әскер бастықтарын даярлайтын кадет корпусына түседі. Бірақ Шәңгерей онда екі-ақ жыл оқиды. Самара губерниясында «мировой судья» болып біраз істейді де, ол қызметін тастап, өз еліне келеді. Бірақ оның себебін өзі ашық айтты: «Мен қазақ халқына жаза қолдану үшін емес, оны ағарту үшін білім алдым».

Атасы Жәңгір ханның көп жыл иесіз тұрған Көлборсыдағы жазғы ордасын өзіне қаратып алады да, онда бау-бақша, алма ағашын ектіріп, сәнді үйлер салғызады. Өз қарауында 40-50 үй болады. Егін салдырып, егіске машиналар да қолданады.

Шәңгерей Ішкі (Бөкей) Орда хандарының әулетінен шықса да, өте қарапайым, кішіпейіл мінезімен халықтың құрметіне бөленді. Сондай-ақ меншігіндегі жерін жалға беру арқылы атадан жеткен бай-бағлан дәулетті еселеп отыруы заман ағысын дөп басқан бекзат болмысты Шәңгерей тұлғасына тән даралық қасиет болатын. Бұған қатысты М.Әуезов «XIX ғасыр мен XX ғасыр басындағы қазақ әдебиеті» (1933) кітабында «Шәңгерей Самар губерниясындағы орыс дворян-аксүйектерінің тізіміне жазылып, қазақтан шыққан бірінші дворян боп өмір кешеді. Алған жеріне 30-40 үйлі қазақ қонсы әкеліп, ортасына алмалы тоғай, бау-бақшалар орнатып, көліне құс сүйгітіп, тоғайына тазы жүгіртіп – әрі қазақша бай-сері, әрі орысша дворян-аксүйек боп, әз бетінше кең сайран-тіршілік етеді» деп жазады. Сөйтіп Сарытау (Саратов) мен Самара аралығындағы атақонысы Көлборсыда өмір кешеді. Аңшылық-саятшылықты, табиғат сұлулығын, ән-күйді, көркемсөз өнерін ұнатады. Өзін-өзі үнемі рухани жетілдіріп отырады, өлеңдер жазады.

Әкімшілік қызметке қайта араласпай, ресми түрде Самара губерниясының дворяны ретінде тіркеліп, өмірінің көп бөлігін өз қыстауында өткізді. Лермонтовты, Гогольді сүйіп оқыды. Ән-күйге, сурет өнеріне, сән-салтанатқа ерекше көңіл қойған ол ақын, әнші, күйші, домбырашы, суретші сияқты өнерпаздарды өзіне жақын тартып, олардың өнерін тамашалайды. Ол қадір тұтқан өнер адамдарының бірі – орыс суретшісі Мальцев деген досы. Оған шеберхана да салып берген.

1911 жылы М.Лермонтовтың «Беглец» повесін қазақ тіліне тәржімалап, оны алғаш рет көркем аударма үлгісі ретінде жариялады. Орыстың Фет, Тютчев сынды ақындарының да өлеңдерін оқып, әсерленеді. Шәңгерейдің өзінің бай кітапханасы да болған.

Ұлт көсемі Әлихан Бөкейханның Шәңгерейді ерекше құрметтегені, арнайы барып сәлем бергені, үнемі сәлем айтып, халін біліп отырғаны, қазақтың бас адамдарына жолдаған жеделхаттар адресаттар тізімінде Шәңгерейдің де болғаны тегін емес.

1917 жылғы революциядан кейін Шәңгерей Бөкеев Көлборсыдан көшіп, өз жерін Кеңес өкіметіне қалдырып, денсаулығы нашарлаған соң, отбасымен бірге дәрігер Даулетша Күсепқалиевтің Қаратөбе ауданындағы Ақбақай деген жеріне қонаққа барып, сол жерде 1920 жылдың қаңтарында қайтыс болды.

Бөкей Ордасының балалары. Шәңгерей түсірген фотосурет.

Шәңгерей Бөкеевтің шығармалары 1911-1912 жылдары «Шайыр», «Көксілдер», 1926 жылы «23 жоқтау» жинақтарында жарық көрген. 1934 жылы жеке жинағы, кейінгі жылдарда шығармалары оқулықтар мен жинақтарда жарияланып отырды.

Халық өмірімен біте қайнасып, араласып отырған ол Ғұмар Қарашты ауыл балаларына оқытушы етіп ұстайды. Оған орыс тілін үйретіп, орыс роман, повестерін мазмұндап береді. Ғұмар оны малшы шаруаларға әңгімелеп отырады. Шәңгерей бірқатар орыс ақын-жазушыларының шығармаларын қазақ тіліне аударған. Ел аузындағы әдеби мұраларды жинақтап, оны бастырып шығаруға қамқорлық жасайды. «Қазақстан» газетін шығаруға үлес қосып, оның шығыны үшін 1300 рубль қаржы бөлді.

Сондай-ақ заман жаңалықтарына құмар болды. Ол фонограф арқылы халық күйлері мен әндерін жазып алып, Ескендір Шынтасов, Сары Тартшекен, Жакия Асанов, Макар Жапаров, Сұлтан Ералын сияқты күйші-өнерпаздардың орындауларын таспаға түсірді.

Шәңгерей Бөкеев – қазақ поэзиясында өзіндік өрнегі айқын, сыншыл лирик әрі философ ақын. Қазақ әдебиеті үшін Шәңгерей Бөкейдің орны Сергей Есенинмен пара-пар. Биік тал-

ғамды лирик ақын ретінде ол өз поэзия мектебін қалыптастырды. 1934 жылы жеке жинағы шықты, кейінгі жылдары шығармалары мектеп оқулықтары мен антологияларға енді.

Шәңгерейдің өзі көбіне аңшылыққа әуестеніп, неше түрлі құс, жақсы тазы иттер ұстады. Әрқайсысының бабын тауып, «тілін» білуге тырысады. Қысы-жазы ит жүгіртіп, құс салып, аңшылықпен айналысты. Шәңгерей туралы Н.Манаев, М.Әуезов, Қ.Жұмалиев, З.Ахметов т.б. жазды.

Бір кездері өзі қоныс еткен, кезінде Жәңгір ханның жазғы ордасы болған Көлборсыдағы үйдің суретін Шәңгерей түсірген. Дәл осы үйде тұңғыш қазақ газеті «Қазақстанның» (1911-1913 ж) редакциясы болды. Шәңгерей үйінде Ғұмар Қараш пен Елеусін Бұйринге газет шығарумен айналысуға жағдай жасап, жандармерия мен полицейлердің андуынан қорғады.

ТРЕНД ҚУУ ДАРАҚЫЛЫҚ ПА, ДАМУ МА?

Бүгінгі қоғамда адамның кім екенін оның ойы емес, әлеуметтік желідегі аккаунты айқындайтын кезеңге жеттік. Біреудің танымалдығы әлеуметтік желідегі қаралымымен өлшенетін болды. Желіде тренд қуу сәнге айналды, алайда сол трендтің мазмұны мен мәні көбіне екінші орынға ысырылып қалып жатады. Осындайда танымал болу ұғымы тұлға болу түсінігін алмастырып алған жоқ па деген ой келеді.

Соңғы жылдары түрлі челленджер де кең тарала бастады: бір сәтте күлкілі көрінетін әрекеттер келесі сәтте қауіпті әрекеттерге айналып жатады. Әлемде тренд үшін биік ғимараттарға шығып, өмірін қатерге тіккен жасөспірімдер туралы деректер де аз емес. Ал бізде қоғамдық орындарда әдептен тыс қылық жасап, оны контент ретінде жариялау үйреншікті жағдайға айналып барады. Бұл жерде мәселе тек қауіпте емес, санада. Жастардың бір бөлігі үшін лайк бағалау құралына айналды. Егер видео қаралым жинаса сен «кереметсің», ал егер еленбесе сен «ешкім емессің». Мұндай өлшем тұлғаның ішкі тұрақтылығын әлсіретеді. Адам өз құндылығын сыртқы реакциямен өлшей бастағанда, ол өз болмысынан ажырай түседі. Тренд қуалаудың зиянды тұсы осында жатыр.

Тренд мәдениетінің тағы бір өткір қыры – жалған өмір образы. Әлеуметтік желіде бәрі әдемі: мінсіз келбет, қымбат өмір салты, үздіксіз көңіл көтеру. Бірақ бұл – шынайы өмірдің тек сүзгіден өткен көрінісі. Осыны көріп өскен жас буын мінсіз өмірге ұмтылады, ал оған қол жеткізе алмаған кезде өзіне деген сенімсіздік пайда болады. Психологтар соңғы жылдары жастар арасында мазасыздық пен өзін төмен бағалау деңгейінің артқанын жиі айтуда. Бұл да – виртуалды салыстырудың салдары.

Мазмұн сапасына келсек, мұнда да ойланарлық жайт көп. Бүгінде ең көп қаралым жинайтын дүниелердің басым бөлігі – жеңіл, жылдам тұтынылатын контент. Терең ой, сапалы талдау, білім беретін материалдар көбіне екінші қатарда қалып қояды. Себебі олар тренд емес. Ал тренд логикасы қарапайым: неғұрлым тез, неғұрлым қысқа, неғұрлым эмоцияға толы болса, соғұрлым өтімді. Нәтижесінде, ойлайтын емес, қайталайтын буын қалыптасу қаупі бар.

Тағы бір мысал – сыртқы келбетке қатысты трендтер. Әлеуметтік желіде белгілі бір идеал бейне қалыптасады да, жастар соған ұқсауға тырысады. Бірдей киіну, бірдей сөйлеу, бірдей әрекет жасау – бәрі бір қарағанда бір сарынды көрінуі мүмкін. Бірақ уақыт өте келе бұл даралықтың жойылуына әкеледі. Қоғамда өзіндік пікірі бар, ерекшелігі бар тұлғалар азайса, даму да баяулайды.

Дегенмен, тренд мәдениетін толықтай терістеуге болмайды. Оның да пайдалы тұстары бар. Көптеген жастар дәл осы әлеуметтік желі арқылы кәсібін бастап, білім алып, аудитория жинап жүр. Бірі тіл үйретеді, бірі кітап оқуға шақырады, бірі ұлттық құндылықтарды насихаттайды. Яғни, тренд – құрал. Ол не үшін қолданылса, соған қызмет етеді. Мәселенің түп-төркіні – таңдауда. Егер жас буын трендті саналы түрде пайдаланып, өз ойын, өз болмысын көрсетуге қолданса – бұл даму. Ал егер трендтің жетегінде кетіп, тек еліктеумен шектелсе – бұл тоқырау.

Қазіргі таңда музейлер де заман ағымынан шет қалмай, уақыттың жаңа тынысымен үндесіп, трендтер көшінен кенде қалмай келеді. Ақпаратты цифрландыру және оған көрерменді тікелей қатыстыру – қазіргі музейлердің негізгі трендіне айналып отыр. Музей қызметкері ретінде айтар болсам, әлеуметтік желінің дамуы музей қызметінде де жаңа форматтар мен тың тәсілдер енгізуді талап етіп отыр. Бұл тұрғыда әлемдік тәжірибеде ғана емес, өзіміздің еліміздің музейлерінде де түрлі креативті бағыттар жасалынууда.

Трендтер музейдің мазмұнын жеңілдету үшін емес, оны жаңа формада ұсыну үшін қажет. Біздің мақсат – тарихи шындықты жеткізу. Сол мақсатымыз өзгермейді. Тек оны қабылдау тәсілі ғана заман талабына сай түрленеді. Осы орайда музей қызметкерлерінің алдында бір міндет тұр – дәстүр мен цифрлық мүмкіндікті үйлестіре отырып, мазмұнды жоғалтпай, аудиторияны тарту. Осы үйлесімділік сақталған жағдайда музей тарихты дәріптейтін әрі заманауи аудиториямен тіл табыса алатын маңызды мәдени кеңістік болып қала береді.

Д.КЕРІМБЕКОВА,
«Ұлы Дала Елі» орталығы

Есбол АСЫЛБЕКОВ

ҮЙ, МАНСАП ӘЛДЕ САЯХАТ: ҚАЗІРГІ ЖАСТАР НЕНІ АРМАНДАЙДЫ?

Бірі әлемді аралауды армандайды. Екіншісі үлкен қалаға арман қуып келген. Үшіншісі алған білімін елінің қажетіне жаратқысы келеді. Бүгінгі жастардың арманы әртүрлі болғанымен, оларды біріктіретін бір нәрсе бар – өздері қалаған өмірді құруға деген ұмтылыс. 12 тамыз – Халықаралық жастар күніне орай El.kz тілшісі бүгінгі жастардың нені армандайтынын және олар үшін жақсы өмірдің өлшемі не екенін саралап көрді.

20 жас – бір жағынан алдында бүкіл өмірін жатқандай көрінетін, екінші жағынан «енді не істеймін?» деген сұрақ жиі мазалайтын кезең. Оқу, жұмыс, баспана, ақша, саяхат, отбасы, мансап – бәріне бірдей үлгергің келеді. Оның үстіне қазіргі жастардың мүмкіндігі бұрынғыдан әлдеқайда көп. Басқа елде білім алуға, қашықтан жұмыс істеуге, әлеуметтік желі арқылы кәсіп бастауға, жаңа мамандық игеруге болады. Бірақ мүмкіндік көбейген сайын талап та артқандай. Жақсы білім алу, табысты жұмыс табу, баспана алу, саяхаттау, ата-анаға көмектесу, отбасы құру, сонымен бірге өзінді дамытуды да ұмытпау керек.

Әлеуметтік желіге қарасаңыз, бүгінгі жастың арманының дайын үлгісі де бар сияқты: 20 жаста жақсы табыс табу, 25-ке дейін баспана алу, бірнеше елді аралау, сүйікті кәсібіңді табу, жеке бизнес бастау. Ал жастардың өзі шын мәнінде нені қалайды?

Арманның басында әлі де отбасы тұр

Қазіргі жастарды бұрынғы буыннан мүлде бөлек, тек мансап пен жеке еркіндікті ойлайтын ұрпақ ретінде сипаттайтын пікірлер кездеседі. Алайда зерттеу нәтижелері мұндай түсінікпен толық келісе қоймайды. «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығының 2026 жылғы «Қазақстан жастары» әлеуметтанулық зерттеуіне сүйенсек, жастар үшін ең маңызды құндылық – ата-ана мен отбасы.

Сауалнамаға қатысқандардың 68,8%-ы ата-анасын басты құндылық ретінде атаған. 44,5%-ы денсаулықты маңызды санаса, 34%-ы жұбайы мен балалары бар отбасын тандаған. Жастар үшін материалдық тұрақтылық, достық, мансап, білім, махаббат пен жан тыныштығы да маңызды.

Демек қазіргі жастың арманы тек жоғары жалақы, қымбат көлік немесе үлкен қызметпен шектелмейді. Жақындарының амандығы, денсаулық пен болашақ отбасы да өмірлік мақсаттарының арасында тұр. Арманның формасы өзгеруі мүмкін, бірақ кей құндылықтар сол күйі қалған.

«Жастық шағымды естен кетпестей өткізгім келеді»

Бүгінгі жастардың бір бөлігі үшін жақсы өмір тек тұрақтылықпен өлшенбейді. Олар жаңа жер көріп, жаңа әсер алып, жастық шағын қызықты өткізгісі келеді. Аяулым Булатқызы да дәл қазір үлкен

материалдық мақсаттардан бұрын әлемді көргісі келетінін айтады.

– Қазіргі арманым – ел-жер көріп, саяхаттау. Өмір өтеді де кетеді. Ал мен жастық шағымды естен кетпестей әдемі өткізгім келеді, – дейді Аяулым Булатқызы.

Саяхат қазіргі жастар үшін жай ғана демалыс емес. Басқа елді көру, жаңа адамдармен танысу, тіл үйрену, өзге мәдениетті тану да тәжірибе жинаудың бір жолына айналды. Оның үстіне бүгін әлем көру бұрынғыдай қол жетпес арман емес. Жастар халықаралық білім бағдарламаларына қатыса алады, академиялық ұтқырлықпен шетелде оқиды, тағылымдамадан өтеді немесе өз бетінше саяхаттайды.

Сондықтан қазіргі буынның бір бөлігі үшін ақшаны тек баспана немесе көлікке жинау міндетті мақсат болмауы мүмкін. Біреу оны білімге, енді бірі саяхат пен жаңа тәжірибеге жұмсауды жөн көреді.

Жақсы өмір деген міндетті түрде бай болу ма?

Материалдық жағдай жастардың өмірінде бәрібір маңызды орын алады. Қазіргі жиырма жастағылар күн сайын өзімен қатар адамдардың жетістігін көріп отырады. Біреу әлеуметтік желіде жаңа көлігін көрсетеді, екіншісі баспана алғанын жариялайды, үшіншісі шетелде оқып жүр, тағы бірі кәсібін ашқан.

Бұрын адам өзін көбіне айналасындағы адамдармен салыстырса, қазір оның салыстыратын ортасы тұтас интернетке айналды. Сондықтан қаржылай тәуелсіз болуға ұмтылысты тек байлыққа құмарлық деп түсіндіру дұрыс емес. Тұрақты табыс – жас адам үшін еркіндіктің бір түрі. Ата-анадан қаржылай тәуелсіз болу, жеке тұру, білім алу, саяхаттау, жақындарына көмектесу немесе көңіліңнен шықпайтын жұмыстан қорықпай кету үшін де ақша қажет.

Осы тұрғыдан алғанда қазіргі жастар үшін «ақша» мен «еркіндік» бір-бірінен алыс ұғым емес.

Арман қуып үлкен қалаға келетін жастар

Жастардың арманы кейде туған жерінен кетіп, басқа қалада өз мүмкіндігін сынаудан басталады. Оқу, жұмыс, кәсіби орта мен жаңа мүмкіндік іздеп Астана мен Алматы сияқты ірі қалаларға келетін жастар аз емес. Аружан Айдарханова да солардың бірі. Ол Астанаға арманын жүзеге асыру үшін келгенін айтады.

– Мен арман қуып Астанаға келдім. Өз

елімде маған бәрі ұнайды. Оның үстіне бізде жастарға барлық жағдай жасалған. Тек ынта-жігер керек, – дейді Аружан Айдарханова.

Оның сөзі қазіргі жастардың тағы бір бөлігінің көзқарасын көрсетеді. Біреу мүмкіндікті шетелден іздесе, енді бірі оны өз елінде табуға тырысады.

Үлкен қалаға көшу де жас адам үшін оңай шешім емес. Жаңа ортаға бейімделу, баспана жалдау, оқу мен жұмысты қатар алып жүру, өз ортанды қалыптастыру қажет. Соған қарамастан жастардың бір бөлігі арманға жету үшін жайлы ортасын тастап, жаңа қалада өмірін қайта бастауға дайын.

«Алған білімім еліме пайдасын тигізсе деймін»

Қазіргі жастардың арасында жеке жетістікпен қатар, алған білімін елінің қажетіне жаратуды мақсат ететіндер де бар. Азамат Намелбек болашағын Қазақстанмен байланыстырады. Оның арманы – оқып жатқан саласында маман болып қана қоймай, сол білімінің елге пайдасын тигізуі.

– Болашақта алып жатқан білімім еліме пайдасын тигізсе деймін. «Өзге елде сұлтан болғанша, өз елінде ұлтан бол» деп бекер айтпаса керек, – дейді Азамат Намелбек.

Қазіргі жастар үшін шетелде білім алу мен елден біржола кету бір мағынаны білдірмейді. Біреу басқа мемлекетте оқып, тәжірибе жинап, кейін Қазақстанға оралуды жоспарлауы мүмкін. Енді бірі халықаралық компанияда жүріп-ақ елдегі жобаларға үлес қосуды көздейді.

Өйткені қазіргі еңбек нарығында адамның қай жерде отырғанынан гөрі не істей алатыны маңызды бола бастады.

Бәріне үлгеру керек пе?

Бүгінгі жастардың арманы өзгерген сайын жетістік туралы түсінігі де өзгеріп келеді. Бір мамандықты тандап, өмір бойы сол салада жұмыс істеу бұрын қалыптатылған, қазір жастар кәсіби бағытын өзгертуге, жаңа мамандық менгеруге немесе бірнеше істі қатар алып жүруге бейім. Жасанды интеллект пен технологияның дамуы да еңбек нарығындағы бұл өзгерісті жылдамдатып отыр.

Сонымен бірге жастарға қойылатын талап та аз емес. Мектепті жақсы бітіру, грантка түсу, университетте жүріп тәжірибе жинау, жақсы жұмыс табу, баспана алу, саяхаттау, өзін дамыту, отбасы құру – мұның бәріне мүмкіндігінше ерте үлгеру керек деген түсінік бар. Әлеуметтік желі бұл қысымды одан әрі күшейтуі мүмкін. Өйткені онда көбіне адамның жетістігі көрінеді де, сол нәтижеге дейінгі сәтсіздік, күмән мен қиындық кадр сыртында қалады.

Психологтардың пікірінше, өз өмірін өзгелердің жетістігімен үнемі салыстыру адамға қосымша қысым түсіруі мүмкін. Сондықтан белгілі бір жасқа дейін бәріне үлгеруді мақсат етуден гөрі, адамның өзіне не маңызды екенін түсінуі маңызды. Мамандықты ауыстыру, қайта оқу, басқа қалаға көшу немесе бастапқы жоспарын өзгерту – сәтсіздік емес, өз жолын іздеудің бір бөлігі.

Осы себепті қазіргі жастар үшін жақсы өмірдің өлшемі тек жоғары қызмет пен мол табыс емес. Жұмыс пен жеке өмірдің тепе-теңдігі, өзіне және жақындарына уақыт бөлу, сүйікті іспен айналысу, жан тыныштығын сақтау да маңызды бола бастаған.

Диана ОРЫНБАСАР

Керек кеңес

МЕКТЕП СӨМКЕСІ ҚАНША КЕЛІ БОЛУЫ КЕРЕК?

Жаңа оқу жылы қарсаңында ата-аналар мектеп формасы мен оқу құралдарын ғана емес, баланың күн сайын көтеріп жүретін сөмкесіне де мән бергені дұрыс. Денсаулық сақтау мамандары оқушы рюкзактарының салмағы баланың дене салмағына сай болуы керектігін ескертеді. Өйткені шамадан тыс ауыр сөмке баланың иығы мен арқасына артық салмақ түсіруі мүмкін.

Қалай есептеледі

Толық жиналған рюкзактың салмағы баланың дене салмағының 10 пайызынан аспағаны жөн. Мысалы, салмағы 30 келі оқушының сөмкесі 3 келіден ауыр болмағаны дұрыс.

Бұл есепке тек оқулықтар емес, сөмкенің өзінің салмағы, дәптерлер, оқу құралдары және бала күн сайын алып жүретін басқа да заттардың барлығы кіреді.

Сонымен қатар оқу құралдарының өзіне қатысты да ұсынылатын шектер бар:

- 1-3 сынып оқушыларына – 2 келіге дейін;
- 4-5 сыныптарға – 2,5 келіге дейін;
- 6-7 сыныптарға – 3,5 келіге дейін;
- жоғары сынып оқушыларына – 4,5 келіге дейін.

Сондықтан ата-ана баланың рюкзакын анда-санда өлшеп, қажетсіз заттардың бар-жоғын тексеріп отырғаны жөн.

Ыңғайлы болғаны маңызды

Мектеп сөмкесін тандағанда баланы бірге ертіп барған дұрыс. Рюкзакты бірден баланың арқасына тағып көріп, оның өлшемі оқушының бойына сәйкес келе ме, иыққа қалай орналасады – осының бәрін тексерген жөн. Мамандар жеңіл, баланың дене бітіміне сай келетін және арқада ыңғайлы орналасатын рюкзак тандауды ұсынады. Сөмкенің арқасына артық күш түспеуі үшін оның арқалығы тығыз болғаны дұрыс.

Иық баулары да маңызды. Олар кең әрі жұмсақ, сонымен бірге ұзындығын баланың бойына қарай реттеуге болатын болуы керек.

Бос рюкзактың өзі 1 келіден ауыр болмағаны жөн. Материалы берік әрі су өткізбейтін болса, бұл әсіресе жаңбырлы және қарлы күндері оқу құралдарын қорғауға көмектеседі.

Рюкзак тандағанда қауіпсіздікке де назар аударған жөн. Әсіресе қыс мезгілінде балалардың сабақтан кейін үйге қайтатын уақыты қараңғы болуы мүмкін.

Сондықтан сөмкеде жарық шағылыстыратын элементтердің болғаны пайдалы. Олар көлік жүргізушілеріне жол бойындағы баланы алыстан байқауға мүмкіндік береді.

Сөмкеде не барын да бақылаңыз

Кейде рюкзактың ауыр болуына оқу құралдарынан гөрі баланың өзімен бірге алып жүретін артық заттары себеп болады. Бірнеше күн бұрынғы дәптерлер, қажетсіз кітаптар, ойыншықтар және сабаққа қатысы жоқ басқа заттар сөмкеде жиналып қалуы мүмкін.

Сондықтан ата-ана аптасына кемінде бір рет рюкзакты бірге қарап, қажет емес заттарды алып тастағаны дұрыс. Егер мектепте мүмкіндік болса, кейбір оқулықтарды сыныпта қалдыруға болады.

Дұрыс тандалған және шамадан тыс ауыр емес рюкзак – баланың күнделікті жайлылығы ғана емес, оның денсаулығына түсетін артық жүктемені азайтудың қарапайым жолдарының бірі.

Қазақстанда жаңа оқу жылында 380 мыңнан астам бала алғаш рет мектеп табалдырығын аттайды.

БІРЕУДІ ҚҰРТҚЫҢ КЕЛСЕ, ОНЫ МАҚТА!

Мақтау есту – адам табиғатына жат емес. Әркім іштей еңбегінің еленгенін, жасаған ісінің бағаланғанын қалайды. Бірақ соңғы уақытта сол табиғи қалаудың шегі шектен шығып бара жатыр ма деп ойлайсың. Мақтанқұмарлық, даңғойлық бір сәттік қуаныштан күнделікті әдетке, тіпті талапқа айналып барады.

Өздеріңіз де байқап жүрген шығарсыздар, айналаңызда, ортақ чатта, әлеуметтік жеке парақшасында өзін мақтатуды қалайтындар көбейді. Жанында жүрген біреудің мақтап қоя салуы аздық етеді, басқалар да соны қайталап, жарыса мақтаса екен дейді. «Ұят» деген ұғым әлсіреп, «мені неге мақтамадың?» деген кінә тағу, өкпелеу, тіпті жау санау қалыпты нәрсеге айналып барады. Оны «сен неге мақтамайсың?» деп ашық айтпаса да, ана мақтаушыны көтермелеп, сені тұқырту арқылы «кек алып» жатқанынан байқайсың. Жақында осындай «мінез» қалыптаса бастаған төрт-бес чаттан амалсыз шығып кетуге мәжбүр болдым... Бұрын адамды өз ісі сөйлетсе, қазір өзі-өзін сөйлетпесе тынышталмайтын күйге жеттік.

Әлеуметтік желі, ортақ чат бұл мінезді тіпті өршітті. Лайк – бағалау, комментарий – құрмет, сториске қарау – көңіл бөлу сияқты өлшемдер пайда болды. Біреудің жазбана лайк баспауы – қасақана елемей, пікір жазбауы – суықтық белгісіндей қабылданады. Адамның көңілін емес, батырманың басылған-басылмағанын аңдып, соған қарап құрметінді өлшейтін заман туды.

Күн сайын бір сурет, ертең тағы сол сурет, арғы күні тағы сурет... Өз бейнесін көрсетуден жалықпайтын, ал өзгеден сол бейнеге табынуды күтетін эго қалыптасты. Несін айтасыз, негізсіз мақтау – ішкі олқылықтың орнын толтыру құралына айналған.

дай. Өзін-өзі бағалай алмаған адам өзгенің мақтауына тәуелді болып қалады. Сол тәуелділік өскен сайын реніш те, өкпе де көбейе береді.

Негізінде, шынайы сүйіспеншілік мақтаусыз-ақ көрінеді. Нағыз абырой мақтаумен сұранбайды, өзінен өзі келеді. Үнемі мақтауды талап еткен адам емес, үндемей іс тындырған адам қадірлі. Өзін асыра көрсеткен сайын адамның салмағы құнсызданып жеңілдей береді. Ал қарапайымдық пен ішкі тыныштық – бүгінгі ең үлкен жетістік. «Кезінше мақтағанша, көтеріп отқа таста», «Дос сыртыңнан мақтар, дұшпан көзіңе мақтар» деген тәмсілдер осыдан туса керек. Мақтаннан бұрын мәнге, лайктан бұрын ниетке, сыртқы жылтырақтан бұрын ішкі мәдениетке көңіл бөлейік. Адамды биіктететін – күн сайын төгіліп жатқан мақтау емес, үнсіз жасалған адал ісі.

Ертеде Қытай басшысы өздерін маңайындағы елдердің бірі мақтай бастаса, дереу жақсы-жайсандарын жиып алып, «Көршілес ел бізді мақтай бастапты. Қане, қай жерден қателік жібердік, жақсылап ойланайықшы?» дейді екен. Сол айтқандай, біреу мақтай бастаса, қай жерден қате кеткенімізді ойланатын кез келген сияқты. Ал, сіз ше? Мақтау сүйесіз бе?

Бекжігіт СЕРДӘЛІ

АҒАШ КЕСУ БИЛЕТІҢІЗ БОЛМАСА, ТАЛ КЕСУГЕ РҰҚСАТ ЖОҚ

Орман – табиғаттың баға жетпес байлығы әрі экологиялық тепеңдікті сақтайтын маңызды табиғи ресурс. Ол ауаны тазартып, климатты реттейді, топырақты эрозиядан қорғайды және көптеген жануарлар мен өсімдіктердің тіршілік ортасы болып табылады. Сондықтан орманды қорғау және оны ұтымды пайдалану – әрбір азаматтың міндеті.

Орманды ұтымды пайдалану дегеніміз – орман қорын сақтай отырып, оның табиғи байлықтарын ғылыми негізде және заң талаптарына сәйкес тиімді пайдалану. Бұл ағаштарды жоспарлы түрде кесу, орманды қалпына келтіру, өрттің алдын алу, заңсыз ағаш кесуге жол бермеу және орман ресурстарын ұқыпты пайдалануды қамтиды. Мұндай шаралар орманның экологиялық және экономикалық маңызын сақтауға үлкен үлес қосып отыр.

Орман ресурстарын пайдалану арнайы рұқсат құжаттары арқылы жүзеге асырылады. Солардың бірі – ағаш кесу билеті. Ағаш кесу билеті – белгілі бір аумақта ағаштарды заңды түрде кесуге берілетін ресми құжат. Онда кесілетін ағаштардың көлемі, түрі, орналасқан жері және кесу мерзімі көрсетіледі. Бұл құжат орманды заңсыз пайдалануды болдырмауға және табиғи ресурстарды тиімді басқаруға көмектеседі.

Екінші маңызды құжат – орман билеті. Орман билеті азаматтарға немесе ұйымдар-

ға орманның сүрекке жатпайтын ресурстарын пайдалануға құқық береді. Мысалы, дәрілік өсімдіктерді, саңырауқұлақтарды, жидектерді жинау, мал жаю, шөп шабу немесе басқа да орман пайдалану түрлері осы құжат негізінде жүзеге асырылады. Орман билеті табиғатқа зиян келтірмей, орман байлығын ұтымды пайдалануды қамтамасыз етеді.

Орманды қорғау мен ұтымды пайдалану – болашақ ұрпақ алдындағы маңызды жауапкершілік. Әрбір адам табиғатты аялауға, орманға ұқыпты қарауға және заң талаптарын сақтауға міндетті. Сонда ғана еліміздің орман қоры сақталып, табиғи байлықтар келешек ұрпаққа аман жетеді.

Самат АСАНБАЙ,
«Сырдария-Түркістан МӨТП»
КММ-нің орман және өсімдіктер
дүниесін қорғау мен өсімін молайту
бөлімінің орман пайдалану инженері

Айтары бар ақпарат

ГРАНТҚА ТҮСЕ АЛМАСАҢЫЗ, НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?

Күні кеше Ғылым және жоғары білім министрлігі 2026-2027 оқу жылына арналған мемлекеттік білім беру гранты иегерлерінің тізімін жариялады. Қоғам қайраткері, бұрынғы білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетов тегін оқуға түсе алмаған талапкерлерге кеңес берді, – деп хабарлайды Tengri Edu.

Асхат Аймағамбетов грантқа түсе алмаған талапкерлер үшін бірнеше мүмкіндік бар екенін еске салды. Оның айтуынша, кейінірек пайдаланылмаған мемлекеттік гранттар қайта бөлінеді және олар талапкерлер арасында ҰБТ балдарына сәйкес үлестіріледі. «Әкімдік гранттары бар. Жергілікті бюджеттен тағы бірнеше мың грант бөлінеді. Сонымен қатар, «Қазақстан халқына» қоры да білім беру гранттарын ұсынады. Қосымша ақпаратты олардың сайтынан білуге болады», – деп жазды ол ресми Telegram-арнасында.

Бұдан бөлек, Асхат Аймағамбетов кейбір талапкерлер оқудан бас тартқан жағдайда гранттардың бір бөлігі жалпы конкурсқа қайтарылатынын хабарлады. Ол мұндай гранттардың қайта бөлінетінін нақтылады. Сондай-ақ, грантқа түсе алмағандарға ақылы негізде оқу мүмкіндігін қарастыруды ұсынды. «Университетке ақылы негізде түсіп, кейін оқу үлгеріміңіз жақсы әрі GPA көрсеткішіңіз жоғары болса, босаған гранттарға өтініш

беруге болады. Оған қоса, жоғары оқу орындарының ішкі гранттары да болады», – деді ол. GPA (Grade Point Average) – бұл студенттің барлық оқыған пәні бойынша алған бағаларын есепке ала отырып есептелетін орташа үлгерім балы. Бұл көрсеткіш академиялық үлгерімді бағалау үшін қолданылады.

Оның сөзінше, тағы бір нұсқа – академиялық демалыс (gap year) алып, дайындалып, ҰБТ-ны қайта тапсыру. Сонымен қатар, ол колледждерге түсуге де назар аударуды ұсынып, еңбек нарығында орта кәсіптік білімі бар мамандарға сұраныс жоғары екенін атап өтті.

Ғылым және жоғары білім министрлігінің мәліметінше, конкурсқа қатысу үшін 127 мыңға жуық талапкер құжат тапсырған. Бұл шамамен 113 мың өтініш тіркелген былтырмен салыстырғанда 14 мыңға көп. 2026 жылы бакалавриат бағдарламалары бойынша оқу үшін мемлекет 75 мыңнан астам білім беру грантын бөлді.

Біле жүріңіз

ЫСТЫҚ КҮНДЕ СМАРТФОНДЫ ДА ҚОРҒАУ КЕРЕК

Жаздың аптап ыстығы тек адамдарға ғана емес, смартфондарға да үлкен қауіп төндіреді. Телефонның шамадан тыс қызып кетуі батареясының істен шығуына, процессордың баяулауына және тіпті экранның зақымдалуына әкеп соғуы мүмкін. Смартфонды жазғы маусымда қауіпсіз пайдалану үшін төмендегі қарапайым әрі маңызды ережелерді біле жүріңіз.

– Тікелей күн сәулесінен аулақ ұстаныңыз. Тікелей түскен күн сәулесі құрылғының температурасын санаулы минуттар ішінде критикалық деңгейге дейін көтереді.

– Көлік ішінде қалдырмаңыз. Жабдық көлік жазда нағыз пешке айналады. Сырттағы температура +30°C болғанда, көлік іші +50°C-тан асып кетуі мүмкін. Мұндай температура литий-ионды батареялардың ісінуіне немесе тіпті жарылуына себеп болуы ықтимал.

– Ыстықта қуаттамаңыз. Телефон қуаттау кезінде онсыз да қызады. Оны ыстық бөлмеде немесе күн көзінде қуаттау құрылғыға екі есе сокқы болады. Телефонды салқын, жақсы

желдетілетін бөлмеде қуаттауға тырысыңыз және қуаттап жатқанда жастықтың немесе көрпенің астына қоймаңыз.

Егер телефон қатты қызып кетсе, оны толығымен өшіріп тастаған дұрыс. Ал егер өшіруге мүмкіндік болмаса, «Ұшақ режиміне» ауыстырыңыз. Бұл барлық фондық қосымшалар мен желілік іздеулерді тоқтатып, құрылғының тез сууына көмектеседі. Қызып кеткен телефонды тез суытамын деп ешқашан тоназытқышқа немесе мұздатқышқа салмаңыз! Температураның күрт өзгеруі құрылғы ішінде конденсаттың (ылғалдың) пайда болуына әкеліп, телефонды біржолата істен шығарады.

ОТКРЫЛОСЬ НАСЛЕДСТВО

Нотариус уведомляет о том, что после смерти Кулькикова Нурлыбека Абжановича (14 августа 1985 г. – 23 июня 2026 г.) Открыто наследственное дело. Всем наследникам и заинтересованным лицам необходимо обратиться к нотариусу. Нотариус: Абишова Дана Мотаевна. Телефон: 8 778 291 91 80. Адрес: город Шымкент, ж/м Тоғыс, ул. Керуенсарай, б/н.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Тапсырыс беруші «Auto Logistics Product» ЖШС «Теміржолға кірме жол салу» жобасы бойынша жария талқылау нысанында қоғамдық тыңдау өткізілетіні туралы хабарлайды. Жобалық құжаттама материалдары бірінғай экологиялық порталында (<https://ndbecology.gov.kz>) қолжетімді болады. Барлық ескертулер және ұсыныстар 24.08.2026ж бастап 5 жұмыс күні ішінде қабылданады. bgm-86@mail.ru тел: 87079476947.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Заказчик ТОО «Auto Logistics Product» сообщает, о проведении общественных слушаний в форме публичных обсуждений по проекту: «Строительство железнодорожного подъездного пути» Проектная документация доступно на едином экологическом портале (<https://ndbecology.gov.kz>). Все замечания и предложения принимаются с 24.08.2026г в течение 5 рабочих дней. bgm-86@mail.ru тел: 87079476947.

Редакция мекен-жайы: Шымкент қаласы, Ақпан батыр көшесі, 7. E-mail: kyzmet_kz@mail.ru

Меншік иесі:
«Қызмет Газеті» ЖШС

Директор:
Бейсенкүл НАРЫМБЕТОВА

Бас редактор:
Мақпал ҚҰРБАНҚЫЗЫ

Тілші:
Сейдалы ДҮЙСЕБАЙҰЛЫ
Әлия ӘУЕСБЕКОВА

Тарату бөлімі:
Дина ХАЙМЕТОВА
+7771 66 88 765,
+7775 650 27 75

Газет 2009 жылдың
29 мамырында ҚР
Мәдениет және
ақпарат
министрлігінде
тіркеліп, мерзімді
баспасөз
басылымдарын есепке
алу туралы №10166-Г
куәлігі берілген.

Редакция авторлар мақаласына, жарнама мазмұнына жауап бермейді. Авторлар қолжазбасы өңделмейді және кері қайтарылмайды. «Қызмет» газетінде жарияланған материалдар мен суреттерді көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, газетке сілтеме жасалуы міндетті. Газетте жарияланған жарнама мәтіні мен сапасына редакция жауап бермейді. Газеттің кейбір материалдары мен суреттері интернет желісінен алынған.

Газет
жұма күндері шығады

Газет «M-press» ЖШС
Баспа үйінде басылды.
Шымкент қаласы,
А.Байтұрсынов к-сі, 18-үй

Таралымы 3100 дана.
Тапсырыс